Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-01-18

LS 2016-0415

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:17 av Pia Ortiz Venegas (V) om tillskott av D-vitamin till särskilda riskgrupper

Föredragande landstingsråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Pia Ortiz Venegas (V) har till fullmäktige lämnat en motion om riktlinjer om föreskrivning av tillskott av D-vitamin till särskilda riskgrupper samt uppdrag om framtagande av handlingsplan.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

D-vitaminbrist är globalt ett stort problem, men det är oklart hur omfattande problemet är i Sverige. Intresset för D-vitamin har vuxit enormt under de allra senaste åren. Det finns dock grupper, exempelvis de som motionären lyfter, som är viktiga att uppmärksamma för att de riskerar att utveckla D-vitaminbrist. Utöver riskgrupperna föreligger sannolikt både en överdiagnostik av D-vitaminbrist och en överbehandling med D-vitamin.

På VISS.nu, som är ett väletablerat kunskapsstöd för primärvården och som används i mycket hög grad, finns ett vårdprogram med tydligare rekommendationer för utredning och behandling vid misstänkt eller bekräftad D-vitaminbrist hos de grupper som efterfrågas i motionen. Vårdprogramet är granskat av Stockholms specialitetsråd för endokrinologi och diabetes samt Expertrådet för endokrinologiska och metabola sjukdomar.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har gjort en genomgång av rekommendationer och vårdprogram och kan bland annat konstatera att vårdprogram om D-vitamin finns i Stockholms läns landsting, vårdprogrammet VISS är etablerad inom primärvården, vårdprogramet ger tydliga rekommendationer för utredning och behandling för de riskgrupper som efterfrågas samt att programmet och läkemedelsrekommendationerna revideras regelbundet.

Då motionens förslag redan är tillgodosett föreslår Landstingsstyrelsen att motionen ska anses besvarad.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 13 december 2016
Motion 2016:17
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 22 november 2016 med V-ledamöternas muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 17 oktober 2016

Irene Lundqvist Svenonius

Anna Starbrink

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-12-13

LS 2016-0415

Handläggare:
Ingela Erneholm

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -12- 20
Dnr LS 2016-0415
Rote(II

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:17 av Pia Ortiz Venegas (V) om tillskott av D-vitamin till särskilda riskgrupper

Ärendebeskrivning

Pia Ortiz Venegas (V) har till fullmäktige lämnat en motion om riktlinjer om föreskrivning av tillskott av D-vitamin till särskilda riskgrupper samt uppdrag om framtagande av handlingsplan.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 13 december 2016
Motion 2016:17
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 22 november 2016 med V-ledamöternas muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 17 oktober 2016

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Pia Ortiz Venegas (V) har lämnat en motion om tillskott av D-vitamin till särskilda riskgrupper. Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslås få i uppdrag att se över riktlinjerna för hur D-vitamin ska förskrivas till särskilda riskgrupper och ta fram en handlingsplan för hur kunskapen om riskgruppernas behov ska förstärkas inom primärvården.

Det finns redan ett vårdprogram om D-vitaminbrist som är en uppdaterad sammanfattning av det nuvarande kunskapsläget och en del av det väletablerade kunskapsstödet VISS i primärvården.

Bakgrund
Motionären skriver att flera studier visat på samband mellan brist på D-vitamin och ett 30-tal olika sjukdomar. Därför tycker motionären att D-vitamintillskott i preventivt syfte borde erbjudas personer som löper stor risk för D-vitaminbrist. I motionen föreslås att hälso- och sjukvårdsnämnden ska få i uppdrag att se över riktlinjerna för hur D-vitamin ska förskrivas till särskilda riskgrupper. Motionären föreslår också att hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur kunskapen om särskilda riskgruppers behov av D-vitamintillskott ska förstärkas inom primärvården.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har yttrat sig i ärendet.

Överväganden
Det finns grupper som är viktiga att uppmärksamma för att de riskerar att utveckla D-vitaminbrist. Dit hör individer som av olika orsaker inte exponeras tillräckligt för solljus. Till riskgruppen hör också personer med försämrat upptag av näringsämnen och vitaminer i tarmen. Hos gravida kvinnor finns en ökad risk för D-vitaminbrist om det samtidigt föreligger en annan riskfaktor.

Exempel på symptom som kan ses vid låga D-vitaminnivåer är svaghet och värk i muskulatur, muskelkramper och falltendens hos äldre. Förekomst av symptom tillsammans med att tillhöra en riskgrupp anses vara ett starkt skäl för att påbörja en utredning för att utesluta D-vitaminbrist.

Att ge D-vitamin till patienter utan symptom rekommenderas inte eftersom det fortfarande finns osäkerhet kring hur resultatet ska tolkas. Det finns inga studier som tydligt visat att behandling med D-vitamin påverkar symptom eller prognosen för annan kronisk sjukdom. Vid behandling med D-vitamin och kalcium måste alltid nyttan vägas mot eventuella risker vid överbehandling.

Det finns ett etablerat kunskapsstöd för primärvården (VISS) som används i mycket hög omfattning av vårdgivarna. I det finns ett vårdprogram som är en sammanfattning av det aktuella kunskapsläget inom terapiområdet och är granskat av Stockholms specialitetsråd för endokrinologi och diabetes och Expertrådet för endokrinologiska och metabola sjukdomar. I programmet finns tydliga rekommendationer för utredning och behandling vid misstänkt eller bekräftad D-vitaminbrist hos de grupper som efterfrågas

i motionen. Vårdprogrammet och läkemedelsrekommendationerna revideras regelbundet.

Då motionens förslag redan är tillgodosett förslår förvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet får inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Anna Nergårdh
Chefsläkare

Stockholms läns landsting

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -03- 15
Dnr LS 2016-0415

2016:17

Stockholms läns landsting
2016-03-15

Motion av Pia Ortiz Venegas (v) om tillskott av D-vitamin till särskilda riskgrupper

Om man har mörk hudfärg krävs 10-15 gånger mer solexponering för att bilda D-vitamin än om man har ljus hudfärg. Lika självklart som att solskyddsmedel rekommenderas vid resa söderöver bör därför D-vitamintillskott erbjudas riskgrupper i Sverige i preventivt syfte. En svensk studie visar att D-vitaminnivåerna hos svenska gravida kvinnor med somaliskt ursprung är extremt låga.
[http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20219032]

I de riktlinjer som publiceras på vårdguiden under rubriken *Kost och kostsupplementering under graviditet* står att läsa: *Brist på solljus och kost med låg D-vitaminhalt kan leda till D-vitaminbrist. Dagsbehovet är minst 10 mikrogram dagligen. Täckta och mörkhyade kvinnor samt veganer är riskgrupper. Kvinnor som inte exponeras för solljus behöver troligtvis betydligt högre D- vitamin dos och bör bedömas av läkare.* Trots detta förskrivs inte D-vitamin till gravida kvinnor som är mörkhyade eller har täckande klädsel; i stället rekommenderas de att själva köpa D-vitamin i doser motsvarande en bråkdel av vad de egentligen behöver.

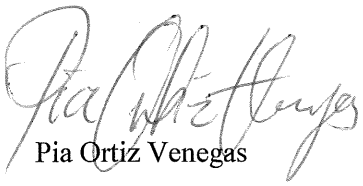
Låga D-vitaminnivåer utgör en förbisedd och allvarlig riskfaktor för en lång rad kroniska sjukdomar. Trots upprepade påstötningar om vikten av uppdaterade riktlinjer i området agerar inte ansvariga myndigheter, skriver forskarna Susanne Bejerot och Mats Humble i SvD i en artikel där de också beskriver resultatet av en rundringning till fem mödravårdscentraler i Stockholmsförorter med hög andel invandrad befolkning (Kista, Huddinge, Botkyrka) och två mödravårdscentraler i Stockholms city, som visat att man i stort sett aldrig undersöker D-vitaminnivåerna, oavsett om kvinnorna bär slöja, har mörk hudfärg eller vid brist på solexponering hos den blivande mamman.

Man har i en rad epidemiologiska studier funnit samband mellan ett 30-tal olika sjukdomar och D-vitamininsufficiens eller låga intag av vitamin D. Riktlinjer saknas för i stort sett alla andra riskgrupper än gravida kvinnor.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås landstingsfullmäktige besluta

att ge Hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att se över riktlinjerna för hur D-vitamin ska förskrivas till särskilda riskgrupper

att ge Hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur kunskapen om särskilda riskgruppers behov av D-vitamintillskott ska förstärkas inom primärvården

Pia Ortiz Venegas

PROTOKOLLSUTDRAG 10/2016
§ 280

SAMMANTRÄDESDAG
2016-11-22

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -12- 07
Dnr LS 2016-0415

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2016-11-30

§ 280 Yttrande över motion 2016:17 av Pia Ortiz Venegas (V) om tillskott av D-vitamin till särskilda riskgrupper

HSN 2016-1329

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2016:17 om tillskott av D-vitamin till särskilda riskgrupper. I motionen föreslås att ett uppdrag ges till hälso- och sjukvårdsförvaltningen för att se över riktlinjerna för hur D-vitamin ska förskrivas till särskilda riskgrupper samt att en handlingsplan tas fram för hur kunskapen om särskilda riskgruppers behov av D-vitamintillskott ska förstärkas inom primärvården.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-10-17
Motion 2016:17 av Pia Ortiz Venegas (V)

Yrkanden

1) Ordförande (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2) Håkan Jörnehed (V) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordförande (L) ställer proposition på förslagen och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandes yrkande.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Reservationer

Håkan Jörnehed (V) anmäler att V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Lisbeth Ekebom

Expedieras:
Landstingsstyrelsen
Akten

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-10-17

HSN 2016-1329

Handläggare:
Gerd Lärfars

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2016-11-22

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -12- 07
Dnr LS 2016-0415

Yttrande över motion 2016:17 av Pia Ortiz Venegas (V) om tillskott av D-vitamin till särskilda riskgrupper

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2016:17 om tillskott av D-vitamin till särskilda riskgrupper. I motionen föreslås att ett uppdrag ges till hälso- och sjukvårdsförvaltningen för att se över riktlinjerna för hur D-vitamin ska förskrivas till särskilda riskgrupper samt att en handlingsplan tas fram för hur kunskapen om särskilda riskgruppers behov av D-vitamintillskott ska förstärkas inom primärvården.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-10-17
Motion 2016:17av Pia Ortiz Venegas (V)

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

D-vitaminbrist är idag sannolikt inte något stort allmänt problem för folkhälsan i Sverige. Det finns dock riskgrupper som är viktiga att uppmärksamma för att de riskerar att utveckla D-vitaminbrist. Dit hör individer som har mörk hudfärg, som dessutom ibland av religiösa skäl använder heltäckande kläder eller som undviker solexponering, äldre som sällan vistas ute, och vid olika tillstånd med försämrat upptag av näringsämnen och vitaminer i tarmen. Hos gravida kvinnor finns en ökad risk för D-vitaminbrist om det samtidigt föreligger en annan riskfaktor. Utanför riskgrupperna föreligger sannolikt både en överdiagnostik av D-vitaminbrist och en överbehandling med D-vitamin.

Exempel på symptom som kan ses vid låga D-vitaminnivåer är svaghet och värk i muskulatur, försämrad mineralisering av benvävnad, muskelkramper

och falltendens hos äldre. Förekomst av symptom *tillsammans* med att tillhöra en riskgrupp anses vara ett starkt skäl för att påbörja en utredning för att utesluta D-vitaminbrist. Bestämning av D-vitamin hos patienter utan symptom rekommenderas inte eftersom det fortfarande finns osäkerhet kring hur resultatet ska tolkas. Det finns inga studier som tydligt visat att behandling med D-vitamin påverkar symptom eller prognosen för annan kronisk sjukdom och vid behandling med D-vitamin och kalcium måste alltid nyttan vägas mot eventuella risker vid överbehandling.

I de regionala riktlinjerna för Stockholms läns landsting (VISS, reviderad januari 2016) finns rekommendationer för utredning och behandling vid misstänkt eller bekräftad D-vitaminbrist. Vårdprogrammet är en sammanfattning av det aktuella kunskapsläget inom terapiområdet och är granskat av Stockholms specialitetsråd för endokrinologi och diabetes och Expertrådet för endokrinologiska och metabola sjukdomar. VISS är ett etablerat kunskapsstöd för primärvården och används i mycket hög omfattning av vårdgivarna.

Vid genomgång av gällande rekommendationer och vårdprogram kan förvaltningen konstatera att

- vårdprogram om D-vitaminbrist finns i Stockholms läns landsting som är en uppdaterad sammanfattning av det nuvarande kunskapsläget
- vårdprogrammet VISS är etablerad inom primärvården
- vårdprogrammet beskriver de riskgrupper som efterfrågats i motionen, och ger tydliga rekommendationer för utredning och behandling vid befarad eller påvisad D-vitaminbrist
- vårdprogram och läkemedelsrekommendationer revideras regelbundet

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Johan Bratt
Avdelningschef